

L. C. B. proti Spojenému království, rozsudek ze dne 9. 6. 1998

Stěžovatel: L. C. B.

Žalovaný stát: Spojené království

Číslo stížnosti: 23413/94

Datum: 09.06.1998

Článek Úmluvy: čl. 13

čl. 2

čl. 3

čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: mučení, nelidské zacházení, právo na život, právo na život a ochrana před špatným zacházením

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

9. června 1998

VĚC L. C. B.

(Rozsudek ve věci L. C. B. versus Spojené království)

Evropský soud pro lidská práva zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu A jako Senát, který tvořili soudci R. Bernhardt, předseda, F. Gölcüklü, F. Matscher, I. Foighel, Sir John Freeland, M. A. Lopes Rocha, B. Repík, K. Jungwiert, J. Casadevall a dále H. Petzold, tajemník, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka, po neveřejném zasedání, které se konalo 27. listopadu a 3. února a 21. května 1998, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl předán Soudu Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 22. ledna 1997 v průběhu tříměsíční lhůty stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 23413/94) proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irsku, kterou předložila Komisi v souladu s článkem 25 britská občanka L. C. B. dne 21. dubna 1993.

Žádost Komise se opírala o bývalé články 44 a 49 Úmluvy a deklaraci, kterou Spojené království uznalo obligatorní pravomoc Soudu (bývalý článek 46). Předmětem uvedeného podání byla žádost o

vydání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků odpovědného státu podle článků 2 a 3 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému podle ustanovení 33 § 3 (d) Jednacího řádu Soudu A žadatelka prohlásila, že si přeje zúčastnit se procesu, a ustanovila advokáta, který ji bude zastupovat (ustanovení 30). Dne 27. února 1997 předseda Soudu R. Ryssdal povolil zastoupení žadatelky tímto advokátem přesto, že nemel sídlo na území žádné z Vysokých smluvních stran (ustanovení 30 § 1), a rovněž vyhověl její žádosti, aby mohla používat iniciály „L. C. B.“ pro účely řízení před Soudem.
3. Senát tvořili tito soudci: ex officio Sir John Freeland. soudce zvolený za Británii (článek 43 Úmluvy), a R. Ryssdal, předseda Soudu (ustanovení 21 § 4/b/). Dne 21. února v přítomnosti tajemníka předseda vylosoval jména dalších sedmi soudců, což byli F. Gölcüklü, F. Matscher, B. Walsh. I. Foighel. B. Repík, K. Jungwiert a J. Casadevall (článek 43 Úmluvy in fine a ustanovení 21 § 5).
4. Jakožto předseda Senátu (ustanovení 21 § 6) pan Ryssdal prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem vlády Spojeného království (dále jen „Vláda“), právním zástupcem žadatelky a delegátem Komise o organizaci řízení (ustanovení 37 § 1 a 38). K následnému usnesení z 25. března 1997 tajemník obdržel písemná vyjádření žadatelky a Vlády 2. října 1997.
5. Dne 31. října 1997 předseda povolil žadatelce lhůtu pro další písemná podání (ustanovení 37 § 1 in fine), která pak obdržel tajemník 18. listopadu 1997.
6. Dne 21. listopadu 1997 místopředseda Soudu R. Bernhardt nahradil předsedu Senátu R. Ryssdala, který se nemohl účastnit dalšího projednávání případu (ustanovení 21 §5).
7. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 26. listopadu 1997. Soud se předtím sešel na přípravném zasedání.

Před Soud předstoupili:

1. a) za Vládu M. Eaton, úředník Ministerstva zahraničí a pro záležitosti Commonwealthu, zástupce, J. Eadie, advokát, N. Lavender, advokát, právní poradci, J. Alexanderová, Ministerstvo obrany, D. Smith, Úřad pro sociální zabezpečení, a Dr. C. Sharp, Národní komise pro radiační ochranu, poradci,
2. b) za Komisi J. Liddyová, delegátka,
3. c) za žadatelku I. Anderson, advokát, právní poradce.

Soud vyslechl přednesy paní Liddyové a pánů Andersona a Eadicho.

8. Dne 2. prosince 1997 Senát povolil Vládě lhůtu pro další písemná podání (ustanovení 37 in fine). Tyto obdržel tajemník 30. ledna 1998. Písemná odpověď žadatelky byal doručena 9. března 1998.
9. Následně náhradník M. A. Lopes Rocha nahradil jako plnoprávný člen v Senátu zemřelého soudce Walshe (ustanovení 22 § 1).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Zvláštní okolnosti případu
2. Jaderné testy na Velikonočních ostrovech
3. V období 1952 - 1967 Spojené království provedlo množství testů jaderných zbraní v atmosféře v Tichém oceánu a v Maralinze, Austrálie, kterých se zúčastnilo více než 20 000 osob jako obslužný personál. Mezi těmito testy byly „Grapple Y“ a „Grapple Z“, šest jaderných výbuchů na Velikonočních ostrovech v Tichém oceánu (listopad 1957 - září 1958), což byly výbuchy zbraní mnohem silnějších než bomby v Hirošimě a Nagasaki.

4. V průběhu zkoušek na Velikonočních ostrovech bylo obslužnému personálu nařízeno, aby se shromáždil na otevřeném prostranství. S obličejí odvrácenými od výbuchu měli zavřené a přikryté oči ještě 20 sekund po něm. Žadatelka tvrdila, že účelem tohoto postupu bylo vystavit obslužný personál záření za pokusným účelem. Vláda toto popřela a tvrdila, že v dobách zkoušek se věřilo, a tak tomu bylo i v tomto případě, že personál je dostatečně daleko od centra výbuchů a vyhne se expozici zářením na škodlivé úrovni, a účelem procesu bylo vyhnout se poškození očí a jiné tělesné škodě vyvolané pohybem těles při výbuchu.
5. Zvláštní okolnosti žadatelčina případu
6. Protože otec žadatelky sloužil jako zásobovač v Královském letectvu, byl na Velikonočních ostrovech přítomen během čtyř jaderných testů v letech 1957 a 1958. Rovněž se zúčastnil úklidu po zkouškách.
7. Žadatelka se narodila v roce 1966. Přibližně v roce 1970 u ní byla zjištěna leukémie, rakovinné onemocnění krevních orgánů. Záznam o přijetí do nemocnice tvrdí pod titulkem „pravděpodobná příčina onemocnění“ „otec vystaven radiaci“.
8. Žadatelka se až do svého desátého roku podrobovala chemoterapii. Z důvodu onemocnění a s tím spojené léčby zameškala polovinu základní školní docházky a nemohla se zúčastnit sportovních nebo jiných činností běžných v dětství.
9. V prosinci 1992 se žadatelka dozvěděla o obsahu zprávy připravené „Společností veteránů britských jaderných zkoušek“ (BNTVA), ve které se uvádí velký počet výskytu rakoviny, včetně leukémie, u dětí veteránů z Velikonočních ostrovů. Žadatelka je členkou BNTVA.
10. Dosud se pravidelně podrobuje lékařským prohlídkám a má obavy mít vlastní děti, aby se nenarodily s dědičnou dispozicí k onemocnění leukémií.
11. Příslušné vnitrostátní právo a judikatura

Reay a Hope v. Britská jaderná paliva, s. r. o.

17. V roce 1983 byla ve Spojeném království založena Nezávislá poradní skupina vedená Sirem Douglasem Blackem, aby vyšetřila zprávy o neobyčejně vysokém počtu dětí, které byly nemocné leukémií v oblasti okolo jaderného reaktoru v Sellafieldu (dříve Windscale) v severní Anglii. Skupina potvrdila, že dětská leukémie se v této oblasti vyskytuje častěji, než je běžné, ale nebyla schopna určit důvod tohoto jevu. Jeden ze členů skupiny, Dr. Martin Gardner, k tomu provedl tři studie. Třetí, publikovaná 17. února 1990 (tzv. Gardnerova zpráva), shledala statistické spojení mezi výskytem leukémie u dětí v Seascale poblíž Sellafieldu a poměrně vysokým výskytem vnějšího ozáření celého těla, které utrpěli jejich otcové zaměstnaní v jaderné elektrárně před početím.
18. Po zveřejnění této zprávy byla proti úřadům zodpovědným za reaktor v Sellafieldu zahájena dvě soudní řízení žalobci, kteří měli leukemii a ne-Hodgkinův lymphomzhoubný nádor lymfatických uzlin a tvrdili, že práce jejich otců v Sellafieldu zavinila jejich onemocnění. Tyto dva případy projednával souběžně Vyšší soud v Londýně v průběhu devadesáti dnů v období říjen 1992 až červen 1993. Více než třicet znalců svědčilo před soudem osobně a bylo předloženo asi sto písemných zpráv, které byly především zaměřeny na otázku, zda se lze na statistickou souvislost nalezenou dr. Gardnerem spolehnout a zdaje přímou příčinou, jak tvrdili žalobci.
19. Rozsudek vynesl soudce French 8. října 1993.

Mimo jiné prohlásil, že Gardnerova studie je „dobrá studie, dobře propracovaná a přednesená“. Avšak určitá technická kritika, které byla podrobena, způsobila, že důvěra v její závěry se snížila a podtrhla potřebu jejího potvrzení jinými nezávislými studiemi předtím, než se bude možno na ni odvolat. Shledal však, že důkazy vytvářejí na první pohled silné spojení mezi rodičovským ozářením před početím a dětskou leukémií v Seascale, jakkoli je nutné je posuzovat s rezervou, než bude možno dojít k závěru, že je zde příčinná souvislost.

Ačkoli soudce konstatoval, že onemocnění žadatelů mělo určité rysy dědičné zátěže, měl za to, že byly příliš malé. Zejména zdůraznil studie o dětech osob, jež přežily bombardování Hirošimy a Nagasaki, které neukázaly žádný významný růst leukemie a ne-Hodgkinova lymfomzhoubného nádoru lymfatických uzlin, a proto se neshodují s Gardnerovou domněnkou. Jeden ze svědků žalovaného, Sir Richard Doll, se odvolal na výzkum, který zdůraznil úlohu infekce při vzniku dětské leukemie, zejména v oblastech, kde dochází k neobvyklému míšení populace, což je případ Seascale, které má velmi mobilní populaci na vysoké sociálně ekonomické úrovni umístěnou v bývalé zemědělské oblasti. Soudce shledal, že teorie o příčinách založená na těchto faktorech není o nic méně důvěryhodná než Gardnerova domněnka.

V závěru prohlásil, že „z dokazování, které zde proběhlo, váhy se rozhodně naklonily příznivě k žalovaným, neboť se žalobcům nepodařilo mne přesvědčit, že existuje vyvážená pravděpodobnost, že rodičovské ozáření před početím bylo příčinou velkého výskytu uvedených chorob v Seascale nebo že jejich onemocnění bylo jeho nevyhnutelným důsledkem.“ (Reay v. British Nuclear Fuels plc, Hope v. British Nuclear Fuels plc, 1994, Medical Law Reports, sv. 5, str. 1-55, viz rovněž Dětská leukemie a Sellafield: Právní případ, Journal of Radiological Protection, sv. 14, č. 4, str. 293-316).

III. Články 25 a 46 Deklarace Spojeného království

20. Dne 14. ledna 1966 Spojené království uložilo u generálního tajemníka Rady Evropy následující Deklaraci:

„... v souladu s ustanoveními článku 25 Úmluvy na ochranu lidských práv a svobod podepsanými v Římě 4. listopadu 1950,... vláda Spojeného království Velké Británie a Severního Irska uznává ve vztahu ke Spojenému království Velké Británie a Severního Irska pouze ... pro období od 14. ledna 1966 do 13. ledna 1969 pravomoc Evropské komise pro lidská práva k přijímání petic předaných generálnímu tajemníkovi Rady Evropy po 13. lednu 1966 jakoukoli osobou, nevládní organizací nebo skupinou osob tvrdících, že v důsledku nějakého činu nebo rozhodnutí na základě skutečností nebo událostí následujících po 13. lednu 1966 se staly obětí porušení práv zakotvených v této Úmluvě nebo Protokolu k ní ...“

Deklarace v souladu s Článkem 46, uznávající pravomoc Soudu za stejných podmínek, byla předložena téhož dne. Obě deklarace byly několikrát obnoveny.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

21. Ve svém podání ke Komisi (č. 23413/94) z 21. dubna 1993 si žadatelka stěžovala podle článků 2 a 3 Úmluvy, že nebyla varována před důsledky otcova údajného vystavení radiaci, což zabránilo pre- a postnatálnímu monitoringu, který by byl mohl vést k dřívějšímu diagnostikování a léčbě její nemoci. Dále tvrdila, že byla vystavena harassmentu a dohledu, kterými byl porušen článek 8.

22. Dne 8. listopadu 1995 Komise prohlásila její podání za přípustné ve vztahu ke stížnostem podle článků 2 a 3 Úmluvy, pokud se týče nedostatečné informovanosti ohledně údajného vystavení jejího otce záření. Ve své zprávě z 26. listopadu 1996 (článek 31) Komise vyjádřila jednotný názor, že došlo k porušení článků 2 a 3 Úmluvy.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

23. Vláda ve svém písemném a ústním prohlášení požádala Soud, aby rozhodl, že k žádnému porušení Úmluvy nedošlo. Žadatelka požádala Soud, aby rozhodl, že byly porušeny články 2, 3, 8 a 13, a přiznal jí náhradu škody podle článku 50.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 2 Úmluvy
2. Před soudem žadatelka tvrdila, že jak selhání státu v tom, aby varoval její rodiče před možným ohrožením jejího zdraví z důvodu otcovy účasti v jaderných zkouškách, tak tomu předcházející nezjištění úrovně radiace, které byl její otec vystaven, vedlo k porušení článku 2 Úmluvy, který v odstavci 1 říká:

„Každý má právo na ochranu života. Nikdo nesmí být zbaven úmyslně života s výjimkou výkonu soudního rozhodnutí po obvinění z trestného činu, za který je tento trest zákonem stanoven.“

1. Argumentace před Soudem
2. Žadatelka
3. Na podporu svého tvrzení se odvolala na množství dokumentů, které zahrnují zprávu Britského obranného výboru pro výzkum jaderných zbraní z roku 1953, která požaduje, aby byly provedeny během příštích pokusů testy účinků jednotlivých typů výbuchů na „člověka a bez různých druhů ochrany“, memorandum Královského letectva (RAF) z roku 1955, které tvrdilo, že „během pokusů v roce 1957 (v Maralinze v Austrálii) RAF získá neocenitelné zkušenosti v obsluze zbraní a v první řadě se prokáží účinky jaderných výbuchů na lidi a zařízení,“ a na oběžník Ministerstva války z roku 1957, který se opět týkal pokusů v Austrálii a prohlásil, že „veškerý personál vybraný pro službu v Maralinze může být v průběhu plnění svých vojenských povinností vystaven záření.“
4. Prohlásila, že již v roce 1946 v dopisech adresovaných Lancetu (významný britský lékařský časopis) bylo vyjádřeno vážné znepokojení v souvislosti s genetickými dopady radiace. V roce 1947 Výbor lékařské a biologické aplikace jaderné fyziky při Lékařské výzkumné radě Velké Británie (MRC) podal zprávu, že „veškeré kvantitativní pokusy ukazují, že dokonce nejmenší dávky radiace mají genetické důsledky ...“ V roce 1956 MRC shledal mimo jiné, že „dávky záření, které nemají význam pro jednotlivce, mohou mít genetické důsledky,“ a doporučil ve vztahu k těm, kteří byli vystaveni záření pro lékařské nebo průmyslové účely, aby „byla vedena osobní dokumentace pro všechny osoby, jejichž povolání je vystavuje dodatečnému záření.“
5. Tvrdila, že bez ohledu na tyto důkazy nebo kvůli nim se Vojenské úřady, aby se vyhnuly odpovědnosti za jakékoli následné zdravotní problémy vyvolané testy na Velikonočních ostrovech, rozhodly nemonitorovat individuální dávky záření, kterým byl vystaven personál, ani mu alespoň poskytnout informace o případných zdravotních následcích pobytu na ostrovech pro ne nebo jejich budoucí potomky. Proto nebylo možno s jistotou určit, zda její otec byl nebo nebyl vystaven nebezpečným dávkám záření. Avšak zpráva připravená J. H. Largem, najatým inženýrem, který prostudoval, mimo jiné, množství fotografií z výbuchu na Velikonočních ostrovech z 28. dubna 1958 („Grapple Y“), prohlásil, že tato bomba byla odpálena přibližně 1000 až 1250 m nad povrchem, což muselo vyústit v to, že bylo vyzdviženo velké množství zemního prachu, který byl vystaven intenzivnímu záření a poté, v závislosti na meteorologických podmínkách, se pravděpodobně rozptýlil jako radioaktivní spad v rozsahu od 50 do 100 mil.
6. Žadatelka měla za to, že skutečnost, že její otec byl vystaven nekontrolovanému záření, pravděpodobně byla příčinou její leukémie v dětství.

Tvrdila, že rozhodnutí Reay a Hope v. Britská jaderná paliva, s. r. o. (viz odstavec 19 výše), nebylo přesvědčivé z mnoha důvodů. Zaprvé soudce chybně přijal výsledky studií dětí osob, které přežily Hirošimu a Nagasaki, protože tyto studie závisely na získání výsledků od zahraniční a nepřátelské populace ve zmateném období po bombardování. Dále studie získaly data pouze za čtyřleté období (1947-1951), zatímco úmrtnost na dětskou leukémii je nejvyšší v prvních pěti letech života. Za druhé zdůraznila, že nejdůležitější odborný svědek žalobce, profesor T. Nomura, jehož pět zpráv o transgeneračních rakovinných změnách vyvolaných radiací u myši bylo připojeno jako svědectví, se nemohl zúčastnit, aby podal ústní svědectví při jednání.

Tvrdila, že následný výzkum prokázal správnost Gardnerovy hypotézy (viz odstavec 17 výše). Například studie provedená členy Ruské akademie věd, Mogilevovým výzkumným ústavem nukleární medicíny a genetickým oddělením Univerzity v Leicesteru zjistila 50 % vzrůst genetických změn u dětí narozených v roce 1994 rodičům vystaveným záření v důsledku černobylské katastrofy v roce 1986 a britští a američtí výzkumníci shledali souvislost mezi tím, kdy mužští pacienti byli z lékařských důvodů vystaveni radiaci, a nižší porodní váhou jejich potomků (Počet mutací u lidí v blízkosti černobylské nehody, Nature, sv. 380, str. 683-686, Souvislost mezi vystavením rodiče radiaci před početím a výsledkem porodu, American Journal of Epidemiology, sv. 145, č. 6, str. 546-551). Dále zpráva připravená pro BNTVA v roce 1992 shledala, že jeden z pěti z 1454 veteránů jaderných pokusů, kteří byli ve vzorku zahrnuti, měl dítě s nemocí nebo postižením, které mohlo být genetického původu.

29. Žadatelka prohlásila, že pokud by stál sdělil jejím rodičům informace o rozsahu záření, kterému byl vystaven její otec, a o rizicích, která jsou v tomto obsažena, a sledoval její zdraví od dětství, bylo by možno u ní diagnostikovat leukémii dříve a zajistit jí péči, která by mohla snížit ohrožení jejího života. Předložila Soudu zprávu Dr. Irwina Brosse, bývalého ředitele biostatistiky v Roswell Park Memoriál Institute pro výzkum rakoviny (New York), která prohlásila, že počátkem šedesátých let byly ve Spojených státech vyvinuty léčebné postupy, které začaly být celosvětově používány a ukázaly se jako úspěšné při klinických zkouškách při vyvolání dlouhodobých remisí dětské leukémie. Doktor Bross prohlásil, že v závislosti na přístupu lékařů, kteří žadatelku léčili, kdyby taková léčba byla zahájena již na počátku diagnózy, mohla by zabránit život ohrožujícímu období nemoci.

Ve vyjádření žadatelky ke zprávě profesora Edena (viz odstavce 8 výše a 33 níže) Dr. Bross zdůraznil, že v tomto stadiu nemohlo být známo, zda u L. B. C. bude diagnostikována myeloidní nebo lymfatická forma leukémie, a pokud ve skutečnosti trpěla akutní lymfatickou leukémií, toto by podkopalo základy závěru profesora Edena, že dřívější zjištění a zásah by její vyhlídky nezlepšily.

2. Vláda

3. Vláda tvrdila, že nemůže být činěna odpovědnou za tvrzené porušení Úmluvy, ke kterému došlo před 14. lednem 1966, kdy Spojené království uznalo pravomoc Komise přijímat individuální stížnosti a jurisdikci Soudu (viz odstavec 20). Mezi tímto datem a říjnem 1970, kdy byla u žadatelky zjištěna leukémie, státní orgány neměly žádnou příčinu, aby jejím rodičům radily nebo podávaly informace z následujících důvodů.
4. Za prvé nebyl důvod k domněnce, že její otec byl vystaven nebezpečným úrovním záření, jak bylo prokázáno současnými vzorky měření radiace životního prostředí na Velikonočních ostrovech. Oproti odhadu J. H. Larga (viz odstavec 27 výše) „Grapple Y“ vybuchla na Velikonočních ostrovech ve výšce 2500 metrů nad povrchem. V této výšce by se jakýkoli spad přesunul do horní atmosféry, kde by se rozptýlil v průběhu mnoha měsíců ve formě celkového spadu. Jistě zde nebyl žádný úmysl vystavit obslužný personál záření: pokus lakového druhu by byl nejen skandální, ale i bezúčelný, neboť od padesátých let bylo k dispozici značné množství informací o vlivu záření na lidské tělo od lidí, kteří přežili Hirošimu a Nagasaki. Dokumenty, na které se žadatelka v této souvislosti odvolává, byly předloženy mimo souvislost a nepodporují domněnky, které se z nich snaží vyvodit.
5. V každém případě, tvrdila, nejlepší vědecký výklad dostupných důkazů je ten, že neexistuje jakákoli příčinná souvislost mezi vystavením rodičů záření a výskytem leukémie u jejich dětí. Nejdůležitější studie tohoto předmětu byla ta, která byla provedena v letech 1946 - 1982 na 30 000 dětech narozeným osobám, které přežily bombardování Hirošimy a Nagasaki, a která neshledala statisticky významný vzestup leukémie. Studie, na které se odvolala žadatelka, v tomto ohledu nebyly nikterak přesvědčivé. Navíc soudce Vyššího soudu v případě Reay a Hope v. Britská jaderná paliva, s. r. o. (viz odstavec 19 výše), posoudil jedno sto znaleckých svědectví

a vyslechl třicet osobních svědectví a rozhodl, že příčinná souvislost mezi vystavením rodičů záření před početím a leukémií u dětí nebyla prokázána.

6. Konečně v odpovědi na svědectví Dr. Brosse (viz odstavec 29 výše) Vláda předložila zprávu profesora Osborna B. Edena, profesora dětské onkologie na univerzitě v Manchesteru, který prohlásil, že poznámky dr. Brosse se vztahují zejména k akutní lymfatické leukémii, zatímco u žadatelky byla v roce 1970 zjištěna jiná forma onemocnění, a to akutní myeloidní leukémie (avšak s odstupem času nelze přesně prohlásit, že toto byla správná diagnóza). Ani ze značného množství literatury nevyčetl svědectví k podpoře tvrzení, že pro akutní myeloidní leukémii byla počátkem šedesátých let dostupná skutečně účinná léčba. Dále nemá za to, že bylo možno učit diagnózu dříve nebo že by toto vedlo k jinému výsledku..
7. Komise
8. Komise, která neměla možnost seznámit se ani se zprávou Dr. Brosse, ani profesora Edena, má za to, že žadatelka neprokázala, že dřívější diagnostikování a léčba její nemoci by mohly změnit její osudnou podstatu nebo zmírnit nějakým způsobem její duševní či tělesné utrpení - tedy bez ohledu na použitelnost článku 2 stížnost neodhaluje porušení.
9. Hodnocení Soudu
10. Hranice případu podle článku 2
11. Soud zjišťuje, že žadatelka nevznesla svou stížnost na to, že odpovědný stát nesledoval rozsah ozáření, kterému byl vystaven její otec na Velikonočních ostrovech před Komisí (viz odstavec 21 výše). Soud znovu připomíná, že hranice jeho pravomoci je vymezena rozhodnutím Komise o přípustnosti, Soud nemá právo projednat nové a oddělené stížnosti, které nebyly před Komisí vzneseny (viz mimo jiné rozsudek ve věci Findlay v. Spojené království z 25. února 1997, Zprávy 1997-I, str. 277-278, § 63). V každém případě tato stížnost je založena na událostech z roku 1958, které předcházely článkům 25 a 46 Deklarace Spojeného království (viz odstavec 20 výše). Z toho plyne, že Soud nemá pravomoc k posouzení.
12. Hodnocení stížnosti týkající se nedostatku opatření vůči žadatelce
13. Žadatelka si dále stěžovala, že odpovědný stát nevaroval její rodiče, neporadil jim a ani nesledoval její zdravotní stav před tím, než u ní byla zjištěna leukémie v říjnu 1970, a tímto jednáním tedy porušil článek 2 Úmluvy.

V této souvislosti Soud konstatuje, že první věta článku 2 § 1 Úmluvy zavazuje stát nejen, aby se zdržel úmyslného a nezákonného zbavení života, ale také, aby postupoval tak, aby chránil životy těch, kteří jsou v jeho pravomoci (viz odůvodnění Soudu ohledně článku 8 v rozsudku Guerrová a další v. Itálie*) z 19. února 1998, Zprávy 1998, § 58, viz rovněž rozhodnutí Komise o přípustnosti žádosti č. 7154/75, 12. července 1987, Rozhodnutí a zprávy č. 14, str. 32). Nebylo prohlášeno, že odpovědný stát úmyslně usiloval žadatelce o život. Úkolem Soudu proto je určit, s ohledem na okolnosti případu, zda stát učinil vše, co lze od něj požadovat, aby zabránil tomu, že žadatelčin život bude ohrožen.

37. Soud zjišťuje, že žadatelčin otec sloužil jako zásobovací pomocník na Velikonočních ostrovech v době, kdy Spojené království tam provádělo jaderné pokusy (viz odstavec 12 výše). S ohledem na nepřítomnost individuálních měření ozáření nelze s jistotou určit, zda v průběhu plnění svých povinností byl vystaven nebezpečným dávkám záření. Soud však zjišťuje, že nebyl předložen žádný důkaz, že někdy uváděl nějaké příznaky pro skutečnost, že byl vystaven nadprůměrným dávkám záření.

Soud přezkoumal obsáhlou důkazní materii obou stran k otázce, zda byl či nebyl takovému záření vystaven. Zjišťuje zejména, že záznamy o tehdejších měřeních úrovně radiace na Velikonočních ostrovech (viz odstavec 28 výše) ukazují, že radiace nedosáhla nebezpečné úrovně v oblastech, kde byl umístěn běžný personál. Možná významnější pro přezkoumání problematiky podle článku 2 se jeví, že tyto záznamy jsou základem pro to, aby Soud uvěřil, že státní orgány během období mezi tím,

kdy Spojené království uznalo 14. ledna 1966 pravomoc Komise přijímat žádosti, a zjištěním žadatelčiny leukémie v říjnu 1970 si mohly být důvodně jisty, že její otec nebyl nebezpečně ozářen.

38. Nicméně s ohledem na to, že není v tomto bodě jistota, Soud rovněž přezkoumá otázku, zda by v případě, že by byla úřadům dostupná taková informace, která by v nich vzbudila obavu, že žadatelčin otec byl vystaven záření, bylo možno od nich v předmětném období důvodně žádat, aby poradily jejím rodičům a sledovaly její zdravotní stav.

Soud má za to, že na státu bylo možno požadovat, aby sám zahájil kroky ve vztahu k žadatelce, pokud by se jevílo v té době pravděpodobným, že takové vystavení jejího otce radiaci mohlo způsobit skutečné ohrožení jejího zdraví.

39. Po přezkoumání jemu předložených znaleckých posudků Soud není přesvědčen, že bylo dokázáno, že existuje příčinná souvislost mezi tím, že otec byl vystaven záření, a leukémií, kterou následně onemocnělo dítě. Až v roce 1993 soudce Vyššího soudu, který projednával případ Reay a Hope v. Britská jaderná paliva, s. r. o., po přezkoumání velkého množství svědectví znalců rozhodl, že „váhy se rozhodujícím způsobem přiklonily“ ve prospěch zjištění, že takováto příčinná souvislost neexistuje (viz odstavec 19 výše). Soud proto nemohl odůvodnit rozhodnutí, že koncem šedesátých let úřady Spojeného království mohly nebo měly, na základě této neurčité souvislosti, být vůči žadatelce aktivní.
40. Konečně ve světle rozporných důkazů dr. Brosse a profesora Edena (viz odstavce 29 a 33 výše), jak také shledala Komise (viz odstavec 34 výše), je zřetelně nejisté, zda sledování zdravotního stavu žadatelky in utero a od narození by vedlo k dřívějšímu zjištění a lékařskému zásahu tak, aby se zmenšila závažnost jejího onemocnění. Je asi diskutabilní, zda, pokud by zde byl důvod věřit, že byla v ohrožení, že získá nevléčitelnou chorobu v důsledku přítomnosti svého otce na Velikonočních ostrovech, by pak měly státní orgány povinnost toto sdělit jejím rodičům bez ohledu na to, zda by se domnívaly, že se to žadatelky může a nemusí týkat. Avšak v této otázce Soud nebude rozhodovat s ohledem na jeho výše uvedená zjištění (odstavce 38 - 39 výše).
41. Závěrem Soud nepovažuje za prokázané, s ohledem na informace dostupné státu v příslušném období (viz odstavec 37 výše), které se týkaly pravděpodobného vystavení žadatelčina otce nebezpečné úrovni radiace a tím vzniklého rizika pro její zdraví, že bylo lze očekávat, že Stát bude sám o své vůli informovat její rodiče o této problematice nebo podnikne nějaká zvláštní opatření vůči ní.

Proto tedy článek 2 Úmluvy nebyl porušen.

1. Údajné porušení článku 3 Úmluvy
2. Žadatelka tvrdila, že záležitosti, které byly projednávány v souvislosti s článkem 2, vyústily v dodatečné nelidské zacházení, které odporuje článku 3 Úmluvy, který stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

43. Z důvodů, ze kterých vychází v souvislosti s článkem 2 (viz odstavec 41 výše), Soud neshledává, že odpovědný stát porušil článek 3.

III. Údajné porušení článků 8 a 13 Úmluvy

44. Žadatelka si stěžovala u Soudu, že skutečnost, že odpovědný stát nezjistil konkrétní míru záření, které byl vystaven její otec, a odmítnutí předložit aktuální záznamy o úrovni záření na Velikonočních ostrovech jsou porušením článků 8 a 13 Úmluvy, které stanoví:

Článek 8

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

Článek 13

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení práva dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

44. Soud připomíná, že tyto stížnosti nezazněly před Komisí (viz odstavec 20 výše). Nemá proto pravomoc je projednat (viz odstavec 34 výše).

45. Soud zjišťuje, že v zásadě by bylo možno posoudit ve vztahu k článku 8 žadatelčinu stížnost ohledně selhání státu při tom, aby sám poradil jejím rodičům a monitoroval její zdravotní stav před tím, než u ní byla diagnostikována leukémie (viz výše uvedený rozsudek ve věci Guerrová a další, § 39-46). Avšak s ohledem na to, že tato otázka byla již přezkoumána z pohledu článku 2, Soud neshledává, že by došel k samostatnému závěru podle článku 8, proto nepovažuje za potřebné dále tuto stížnost zkoumat.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Rozhoduje, že nemá pravomoc přezkoumat žadatelčinu stížnost podle článku 2 Úmluvy, která se týká selhání státu při zjištění rozsahu záření, kterému byl její otec vystaven;
2. Rozhoduje, že nedošlo k porušení článku 2 Úmluvy, pokud jde o selhání státu ve věci rady rodičům žadatelky a ve věci sledování jejího zdravotního stavu předtím, než u ní byla zjištěna leukémie,
3. Rozhoduje, že nedošlo k porušení článku 3 Úmluvy,
4. Rozhoduje, že nemá pravomoc přezkoumat žadatelčinu stížnost podle článků 8 a 13 Úmluvy, která se týká selhání státu při zajištění individuálního měření rozsahu záření, kterému byl její otec vystaven, a odmítnutí předložení současných záznamů o úrovni záření na Velikonočních ostrovech.
5. Rozhoduje, že není nutné posuzovat také z hlediska článku 8 Úmluvy stížnost týkající se selhání státu, pokud jde o poskytování rad rodičům žadatelky a sledování jejího zdraví, než bylo zjištěno její onemocnění leukémií.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 9. června 1998.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rudolf BERNHARDT

Předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit XVIII/99, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 14967/89, str. 24.